

บทบาทพลเมืองภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดลำพูน

The Role of Citizenship under Democracy of Senior High School Students in Lamphun Province

พงษ์สนธิ คุณณะลา

Pongsanit Koonnala

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตพะเยา

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Phayao Campus

Corresponding Author, E-mail: pongsanit_koon@hotmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาระดับการรับรู้บทบาทพลเมืองภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตย 2) เพื่อศึกษาปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อบทบาทพลเมืองภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตย และ 3) เพื่อนำเสนอแนวทางการสร้างการรับรู้บทบาทพลเมืองภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดลำพูน โดยใช้แนวคิดความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย 6 ด้านเป็นกรอบการวิจัย การวิจัยนี้เป็นเชิงปริมาณ พื้นที่วิจัย คือ จังหวัดลำพูน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดลำพูน จำนวน 374 คน ใช้วิธีคัดเลือกแบบสุ่มแบบง่ายตามสูตรของ Yamane เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนาและสถิติอนุมานด้วยการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัย พบว่า 1) ระดับการรับรู้บทบาทพลเมืองภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดลำพูน โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยในระดับมาก ($\bar{X}=3.78$) 2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อบทบาทพลเมืองภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดลำพูน พบว่า การเคารพหลักความเสมอภาคส่งผลต่อบทบาทพลเมืองภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายสูงที่สุด 3)

แนวทางในการสร้างการรับรู้บทบาทพลเมืองภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตย ควรกำหนดให้โรงเรียนมุ่งเน้นการเรียนการสอนและจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อสร้าง การรับรู้ในบทบาทดังกล่าวอย่างแท้จริง โดยเฉพาะในด้านความรับผิดชอบตนเองและ พึ่งตนเองได้ที่ต้องเพิ่มความเข้มข้น โดยเปิดโอกาสให้สามารถแสดงบทบาททาง ความคิดทั้งในครอบครัว โรงเรียน ชุมชนและสถานที่ต่าง ๆ อย่างเป็นอิสระ

คำสำคัญ: บทบาทพลเมือง; ระบอบประชาธิปไตย; มัธยมศึกษาตอนปลายจังหวัด ลำพูน

Abstract

The objectives of this research are as follows: 1) to study the level of perception of citizenship under democracy; 2) to study important factors affecting the roles of citizenship under democracy; and 3) to propose guidelines for creating the roles of citizenship perception of democracy under senior high school students in Lamphun Province. The six concepts of citizenship in the democratic system are used as a research framework. This is a quantitative research. The research area is in Lamphun Province. The sample group is 374 senior high school students in Lamphun Province which is based on simple random sampling of Yamane's formula. The research tool is questionnaire and data analysis is used by descriptive statistics and inferential statistics with multiple regression analysis.

The results of the research show that 1) perception level of citizenship roles under democracy of senior high school students in Lamphun Province, in general, is a high level of value with an average of 3.78; 2) factors affecting the roles of citizenship under democracy of senior high school students in Lamphun Province are found that respect for equality affected the roles of citizenship under democracy of senior high school students in high level; 3) guidelines for creating the perception level of citizenship roles under democracy are required to teaching and learning activities in order to create in a real role of citizenship. Especially in terms of self-responsibility and self-reliance that

เจริญก้าวหน้าทางวิชาการมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม จึงมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาคนไทยให้มีความรู้ มีคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ตามวิถีประชาธิปไตยซึ่งเป็นการปกครองไทยในปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง นักเรียนและนักศึกษาบางส่วนที่ยังขาดการปลูกฝังการเป็นพลเมืองที่ดีภายใต้ระบอบประชาธิปไตยของประเทศและมีพฤติกรรมการใช้ชีวิตแบบเสเพลจากสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ไม่รับรู้เรื่องกิจการบ้านเมืองและวางแผนต่อการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองการปกครอง (รสสุคนธ์ มกรมณี, 2556) การพัฒนาพลเมืองให้มีคุณลักษณะของวิถีประชาธิปไตยจึงจำเป็นต้องปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้เยาวชนได้ตระหนักถึงฐานะของความเป็นพลเมืองในสังคมที่อยู่ภายใต้ระบอบการปกครองระบอบประชาธิปไตย (ลิขิต ธีรเวคิน, 2553) โดยการศึกษาเป็นหัวใจสำคัญในการปลูกฝังจิตสำนึกประชาธิปไตยให้เกิดขึ้นตั้งแต่วัยเด็ก มุ่งเน้นการสร้างความรู้เข้าใจร่วมกัน ส่งเสริมคุณค่าของประชาธิปไตย การให้ความรู้เกี่ยวกับสังคม กฎหมายและการเมือง การส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางสังคม การปลูกฝังทัศนคติ การวิพากษ์วิจารณ์และการมีความคิดเป็นของตนเอง (สุวิทย์ เมษินทรีย์, 2556)

ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 แผนการปฏิรูปประเทศ และนโยบายรัฐบาลที่ได้แถลงนโยบายต่อรัฐสภา เมื่อวันที่ 25-26 กรกฎาคม พ.ศ. 2562 โดยนโยบายที่กระทรวงศึกษาธิการได้เน้นในปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 คือ การกำหนดเป้าหมายผู้เรียนให้มีความรักในสถาบันหลักของชาติและยึดมั่นการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง มีหลักคิดที่ถูกต้องและเป็นพลเมืองดีของชาติ มีคุณธรรมจริยธรรม มีค่านิยมที่พึงประสงค์ มีจิตสาธารณะ รับผิดชอบต่อสังคมและผู้อื่น ชื่อสัตย์สุจริต มีธรรมาภิบาล มีวินัย รักษาศีลธรรม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2561)

จากความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาระดับการรับรู้และปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อบทบาทพลเมืองภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยเลือกกลุ่มประชากรที่เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตจังหวัดลำพูน เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่ผสมผสานความเป็นชุมชนเมืองและชนบท ซึ่งมีความแตกต่างในการเข้าถึงข่าวสารทางการ

เมือง การมีส่วนร่วมทางการเมืองและการได้รับความรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตย ดังนั้น ผู้วิจัยจึงนำตัวแปรที่มีความเกี่ยวข้องมาค้นหาคำตอบจากกลุ่มตัวอย่างเพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยมาเป็นข้อเสนอแนะแนวทางการสร้างการรับรู้บทบาทพลเมืองภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. ศึกษาระดับการรับรู้บทบาทพลเมืองภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดลำพูน
2. ศึกษาปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อบทบาทพลเมืองภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดลำพูน
3. นำเสนอแนวทางการสร้างการรับรู้บทบาทพลเมืองภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดลำพูน

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณเพื่อศึกษาระดับความ

เข้าใจและความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีผลต่อบทบาทพลเมืองภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดลำพูน 6 ประการ ประกอบด้วย 1) รับผิดชอบตนเองและพึ่งตนเองได้ 2) การเคารพหลักความเสมอภาค 3) การเคารพสิทธิผู้อื่น 4) การเคารพกติกา 5) การเคารพความแตกต่าง และ 6) รับผิดชอบต่อสังคมและส่วนรวม มาทำการค้นหาคำตอบตามวัตถุประสงค์การวิจัย ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตจังหวัดลำพูนที่ศึกษาในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 35 ในปีการศึกษา 2562 ทั้งหมด 15 โรงเรียน รวมจำนวนนักเรียนทั้งหมด 5,541 คน ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของ Yamane ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 374 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 35, ม.ป.ป.) จากนั้น ผู้วิจัยได้สุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิ ดังตารางที่ 1

ที่	โรงเรียน	จำนวนนักเรียน (คน)	จำนวนกลุ่ม ตัวอย่าง (คน)
1	โรงเรียนจักรคำคณาทร	1,592	107
2	โรงเรียนแม่ทาวิทยาคม	121	8
3	โรงเรียนป่าตาลบ้านธิพิทยาคม	102	7
4	โรงเรียนทาขุมเงินวิทยาคาร	139	9
5	โรงเรียนอุโมงค์วิทยาคม	75	5
6	โรงเรียนป่าซาง	215	15
7	โรงเรียนสวนบุญโญปถัมภ์ ลำพูน	1,412	95
8	โรงเรียนบ้านแป้นพิทยาคม	96	6
9	โรงเรียนน้ำตบพิทยาคม	151	10
10	โรงเรียนวชิรป่าซาง	168	11
11	โรงเรียนเวียงเจดีย์วิทยา	720	49
12	โรงเรียนธีรกาหน้บ้านโฮ่ง	349	24
13	โรงเรียนบ้านโฮ่งรัตนวิทยา	55	4
14	โรงเรียนทุ่งหัวช้างพิทยาคม	232	16
15	โรงเรียนแม่ตื่นวิทยา	114	8
	รวม	5,541	374

ตาราง 1 จำนวนนักเรียนและจำนวนกลุ่มตัวอย่างชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

การสร้างเครื่องมือเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้กำหนดเป็นโครงสร้างของเครื่องมือให้ครอบคลุมเนื้อหาและทำการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยการคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) ได้ค่า 0.67 ถึง 1.00 จากนั้น ผู้วิจัยได้หาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามได้ค่าระหว่าง 0.21 ถึง 0.57 แล้วนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นและปรับปรุง

ไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มที่มีลักษณะคล้ายกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 30 ชุด และวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเป็นรายฉบับ โดยการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.86

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ได้วิเคราะห์ ดังนี้ 1) การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล ด้านเพศและระดับการศึกษา

โดยใช้ค่าความถี่และร้อยละ 2) การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับความเข้าใจการปกครองระบอบประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยใช้ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ 3) การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาปัจจัยที่มีผลต่อความเข้าใจทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยใช้การ

วิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบถอยหลัง (Backward)

ผลการวิจัย

ตามวัตถุประสงค์ที่ 1 มีผลการวิจัยตามตารางดังต่อไปนี้ ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับการรับรู้บทบาทพลเมืองภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดลำพูน จำแนกตามเพศและระดับชั้น พบว่า

ข้อ	รายละเอียด	จำนวน	ร้อยละ
1	เพศ	ชาย	157
		หญิง	217
2	ระดับชั้น	มัธยมศึกษาปีที่ 4	60
		มัธยมศึกษาปีที่ 5	118
		มัธยมศึกษาปีที่ 6	196

ตาราง 2 ผลวิเคราะห์ จำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม ตามแนกตามเพศ และระดับชั้น

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับการรับรู้บทบาทพลเมืองภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตยของ

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดลำพูน สามารถแสดงได้ดังตารางต่อไปนี้

ข้อ	รายละเอียด	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	ความรับผิดชอบตนเองและพึ่งตนเองได้	3.79	0.32	มาก
2	การเคารพหลักความเสมอภาค	3.87	0.39	มาก

ข้อ	รายละเอียด	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
3	การเคารพสิทธิผู้อื่น	3.79	0.38	มาก
4	การเคารพกติกา	3.63	0.54	มาก
5	การเคารพความแตกต่าง	3.90	0.46	มาก
6	ความรับผิดชอบต่อสังคมและส่วนรวม	3.72	0.54	มาก
	เฉลี่ย	3.78	0.27	มาก

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับระดับการรับรู้บทบาทพลเมืองภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดลำพูน

จากตารางที่ 3 พบว่า ระดับการรับรู้บทบาทพลเมืองภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดลำพูน โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยในระดับมาก ($\bar{X}=3.78$; S.D.=0.27) และเมื่อวิเคราะห์เป็นรายด้าน พบว่า การเคารพความแตกต่าง มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดในระดับมาก ($\bar{X}=3.90$; S.D.=0.46) รองลงมา คือ การเคารพหลักความเสมอภาค มีค่าเฉลี่ยในระดับมาก

($\bar{X}=3.87$; S.D.=0.39) ขณะที่ การเคารพกติกา มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดในระดับมาก ($\bar{X}=3.63$; S.D.=0.54)

ตามวัตถุประสงค์ที่ 2 มีผลการวิจัยดังนี้ ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อบทบาทพลเมืองภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดลำพูน จากการวิจัยสามารถแสดงได้ ดังนี้

ตัวแปร	X_1	X_2	X_3	X_4	X_5	X_6	Y
X_1 . ความรับผิดชอบต่อตนเองและพึ่งตนเองได้	1.000	.271**	.521**	.016	.098	.309**	.138**
X_2 . การเคารพหลักความเสมอภาค		1.000	.108*	-.084	.013	.074	.277**
X_3 . การเคารพสิทธิผู้อื่น			1.000	.100*	.166**	.144**	.022**
X_4 . การเคารพกติกา				1.000	.604**	.601**	.575**
X_5 . การเคารพความแตกต่าง					1.000	.605**	.528**
X_6 . ความรับผิดชอบต่อสังคมและส่วนรวม						1.000	.607**

ตัวแปร	X_1	X_2	X_3	X_4	X_5	X_6	Y
Y. บทบาทพลเมืองภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตย							1.000

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01, * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 4 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในระหว่างตัวแปรตามกับตัวแปรอิสระและระหว่างตัวแปรอิสระ

จากตารางที่ 4 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรมูลเหตุ คือ X_1) ความรับผิดชอบตนเองและพึ่งตนเองได้ X_2) การเคารพหลักความเสมอภาค X_3) การเคารพสิทธิผู้อื่น X_4) การเคารพกติกา X_5) การเคารพความแตกต่าง และ X_6) ความรับผิดชอบต่อสังคมและส่วนรวม ล้วนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับบทบาทพลเมืองภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตย ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดลำพูนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงให้เห็นว่า ตัวแปรอิสระมีความเหมาะสมที่จะใช้พยากรณ์ตัวแปรตามเมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ พบว่า มีความสัมพันธ์กัน

ระหว่าง 0.069–0.609 ซึ่งไม่เกิน 0.65 แสดงให้เห็นว่า ตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์ในระดับที่ไม่ก่อให้เกิดปัญหา Multicollinearity นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังแสดงให้เห็น X_1) ความรับผิดชอบตนเองและพึ่งตนเองได้ X_2) การเคารพหลักความเสมอภาค X_3) การเคารพสิทธิผู้อื่น X_4) การเคารพกติกา X_5) การเคารพความแตกต่าง และ X_6) ความรับผิดชอบต่อสังคมและส่วนรวม ส่งผลต่อบทบาทพลเมืองภายใต้ การ ป ก ร อ ง ร ะ บ อ บ ป ร ะ ช า อ ป ไ ต ย ของ นั ก เ ร ย ี น ชั ้น มั ธ ย ม ศ ี ก ษ า ต อ น ป ล า ย ใน จั ง ห วั ด ล ำ พู น ซึ่ง เป็น ไป ต าม ส ม ม ต ิ ฐ าน ก า ร วิ จ ัย

ตัวแปรพยากรณ์	B	Std. Error	Beta	t	Sig.	Tolerance	VIF
Constant	.293	.298		.803	.422		
(X_1) ความรับผิดชอบตนเองและพึ่งตนเองได้	-.031	.073	-.020	-.427	.670	.564	1.773
(X_2) การเคารพหลักความเสมอภาค	.377	.048	.288	7.925	.000**	.512	1.096

(X_3) การเคารพสิทธิผู้อื่น	-1.36	.056	-.101	-2.414	.016**	.686	1.415
(X_4) การเคารพกติกา	.263	.048	.282	5.502	.000**	.457	2.187
(X_5) การเคารพความแตกต่าง	.139	.055	.125	2.530	.008**	.496	2.015
(X_6) ความรับผิดชอบต่อสังคมและส่วนรวม	.353	.055	.373	6.410	.000**	.355	2.816
$R = 0.848, R^2 = 0.719, F = 75.381, Sig = 0.000$							

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 5 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของตัวปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อบทบาทพลเมืองภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดลำพูน

จากตารางที่ 3 ปัจจัยที่ส่งผลต่อบทบาทพลเมืองภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดลำพูนพบว่า ปัจจัยที่ (X_2) การเคารพหลักความเสมอภาค ส่งผลต่อบทบาทพลเมืองภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายสูงที่สุด รองลงมา คือ (X_6) ความรับผิดชอบต่อสังคมและส่วนรวม (X_4) การเคารพกติกา และ (X_5) การเคารพความแตกต่าง ส่งผลทางบวก มีค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรในรูปคะแนนมาตรฐาน (Beta) เท่ากับ .288, .373, .282 และ .125 ในรูปคะแนนดิบ (B) เท่ากับ 377, .353, .263 และ .139 ตามลำดับ นอกจากนี้ ยังพบว่า (X_3) การเคารพสิทธิผู้อื่น ส่งผลทางลบต่อบทบาทพลเมืองภายใต้การปกครอง

ระบอบประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรในรูปคะแนนมาตรฐาน (Beta) เท่ากับ -.101 ในรูปคะแนนดิบ (B) -.136 ในขณะที่ (X_1) ความรับผิดชอบตนเองและพึงตนเองได้ ไม่ส่งผลต่อบทบาทพลเมืองภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดลำพูน ซึ่งมีความแม่นยำร้อยละ 71.90 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสามารถนำมาเขียนสมการในรูปคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐานได้ดังนี้

สมการพยากรณ์บทบาทพลเมืองภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดลำพูนในรูปแบบคะแนนดิบ คือ

$$Y = .293 + .288 (X_2) + .373 (X_6) + .282 (X_4) + .125 (X_5) - .101 (X_3)$$

สมการพยากรณ์บทบาทพลเมืองภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดลำพูนในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน คือ

$$Z = .377 (X_2) + .353 (X_6) + .263 (X_4) + .139 (X_5) - .136 (X_3)$$

ตามวัตถุประสงค์ที่ 3 การนำเสนอแนวทางการสร้างการรับรู้บทบาทพลเมืองภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดลำพูน ผลการวิจัย พบว่า เมื่อพิจารณาตามปัจจัยที่มีผลต่อบทบาทพลเมืองภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตยทั้ง 6 ด้าน คือ 1) ความรับผิดชอบตนเองและพึ่งตนเองได้ 2) การเคารพหลักความเสมอภาค 3) การเคารพสิทธิผู้อื่น 4) การเคารพกติกา 5) การเคารพความแตกต่าง 6) ความรับผิดชอบต่อสังคมและส่วนรวม มีแนวทางที่ชัดเจนคือ ควรกำหนดให้โรงเรียนมุ่งเน้นการเรียนการสอนและจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อสร้างการรับรู้ในบทบาทดังกล่าวอย่างแท้จริง โดยเฉพาะในด้านความรับผิดชอบตนเองและพึ่งตนเองได้ที่ต้องเพิ่มความเข้มข้น โดยเปิด

โอกาสให้สามารถแสดงบทบาททางความคิดทั้งในครอบครัว โรงเรียนและชุมชนและสถานที่ต่าง ๆ อย่างเป็นอิสระ

อภิปรายผล

ผลการวิจัยสามารถอภิปรายได้ดังนี้ 1) ระดับการรับรู้บทบาทพลเมืองภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดลำพูน โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยในระดับมาก ($\bar{X}=3.78$; S.D.=0.27) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า การเคารพความแตกต่าง การเคารพหลักความเสมอภาคและการเคารพกติกา มีค่าเฉลี่ยรองลงมาตามลำดับ แต่ถือว่าอยู่ในระดับมากเหมือนกัน ซึ่งสะท้อนให้เห็นความสำคัญในการรับรู้บทบาทพลเมืองของนักเรียนที่เน้นในด้านอัตลักษณ์ของปัจเจกชน ต้องการความเสมอภาคทางสังคมและต้องรู้จักยอมรับกฎหมายหรือกติกาของการอยู่ร่วมกันในสังคม ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะความเป็นเยาวชนรุ่นใหม่ที่ต้องการแสดงออกถึงความแตกต่างทางความคิดและต้องการความยอมรับในสังคม ซึ่งสอดคล้องกับ อัจฉรา อยุทศิริกุล (2561) ที่ศึกษาเรื่อง *การศึกษาคุณลักษณะความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของ*

นักเรียนมัธยมศึกษา ที่อยู่ในระดับมาก ซึ่งสะท้อนความต้องการพื้นฐานของนักเรียนมัธยมศึกษาที่เป็นเยาวชนรุ่นใหม่เป็นอย่างดี

2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อบทบาทพลเมืองภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดลำพูนพบว่า การเคารพหลักความเสมอภาคส่งผลต่อบทบาทพลเมืองภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายสูงที่สุด ซึ่งถือเป็นพื้นฐานตามบทบาทของพลเมืองภายใต้ระบอบประชาธิปไตย สอดคล้องกับอัจฉรา อยุทธศิริกุล (2561) ที่ศึกษาเรื่อง *การศึกษาคุณลักษณะความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของนักเรียนมัธยมศึกษา* ผลการศึกษาพบว่า คุณลักษณะด้านพลเมืองที่มีส่วนร่วมตามการรับรู้ของนักเรียนมัธยมศึกษาอยู่ในระดับมาก เป็นสิ่งสะท้อนให้เห็นว่า นักเรียนมีความเข้าใจในหลักการประชาธิปไตยในด้านการมีส่วนร่วม ซึ่งเป็นคุณลักษณะเฉพาะที่เป็นหัวใจสำคัญในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของระบอบประชาธิปไตย ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะคุณลักษณะดังกล่าวเกี่ยวข้องกับความสามารถในการประเมิน วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับโครงสร้างทาง

สังคม เศรษฐกิจและการเมือง และความสามารถในการสืบค้นหาเหตุของปัญหาและการจัดทำกลยุทธ์เพื่อใช้แก้ไขปัญหาสังคมที่เกิดขึ้น ขณะที่ผลการวิจัยครั้งนี้ไม่สอดคล้องกับรายงานการวิจัยของกระทรวงศึกษาธิการ (2561) เรื่อง *การศึกษาความเป็นพลเมืองของผู้เรียนในสถานศึกษาสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ* ของสำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการพบว่า นักเรียนระดับมัธยมปลายทุกภูมิภาคมีความเป็นพลเมืองด้านความรับผิดชอบต่อตนเองและความเป็นพลเมืองด้านความเคารพสิทธิผู้อื่นอยู่ในระดับมาก แต่ความรับผิดชอบตนเองและพึ่งตนเองได้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดลำพูนไม่ส่งผลต่อบทบาทพลเมืองภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตย และการเคารพสิทธิผู้อื่นส่งผลทางลบต่อบทบาทพลเมืองภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดลำพูน ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากความเชื่อที่ว่าประเทศไทยยังไม่ใช้ระบอบประชาธิปไตยที่แท้จริง ยังมีการจำกัดอิสรภาพทางความคิดเห็นและการปฏิบัติ

3) การนำเสนอแนวทางการสร้างการรับรู้บทบาทพลเมืองภายใต้

การปกครองระบอบประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดลำพูน พบว่า จากปัจจัย 6 ด้าน คือ คือ 1) ความรับผิดชอบต่อตนเอง และพึ่งตนเองได้ 2) การเคารพหลักความเสมอภาค 3) การเคารพสิทธิผู้อื่น 4) การเคารพกติกา 5) การเคารพความแตกต่าง และ 6) รับผิดชอบต่อสังคมและส่วนรวม จะเห็นว่า ปัจจัยทั้งหมดมีความสำคัญต่อการรับรู้บทบาทพลเมืองของนักเรียนทั้งสิ้น เพราะฉะนั้น แนวทางในการพัฒนาปัจจัยเหล่านี้จึงต้องเน้นการเรียนการสอนและจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ในบทบาทดังกล่าวอย่างแท้จริง โดยเฉพาะในด้านความรับผิดชอบตนเองและพึ่งตนเองได้ที่ต้องเพิ่มความเข้มข้น โดยเปิดโอกาสให้สามารถแสดงบทบาททางความคิดทั้งในครอบครัว โรงเรียน ชุมชนและสถานที่ต่าง ๆ อย่างเป็นอิสระ ดังที่ปริญญญา เทวานฤมิตรกุล (2555) ระบุไว้ในประเด็นความมีอิสระภาพและการพึ่งตนเองที่ว่า การทำให้ประชาชนมีอิสระภาพ คือ เป็นเจ้าของชีวิตตนเองในฐานะพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยจึงจะเป็นไทยจะต้องเป็นอิสระชนที่พึ่งตนเองและสามารถรับผิดชอบต่อตนเองได้และไม่ยอมตกอยู่ภายใต้อิทธิพลอำนาจหรือระบบอุปถัมภ์ของผู้ใด แต่ที่ผ่านมา

นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2475 ประเทศไทยมีวิกฤตการณ์ทางการเมืองที่ส่งผลให้ทหารทำการรัฐประหารรวม 13 ในประวัติศาสตร์ไทย (ประภาพร สีหา, 2560) ซึ่งทำให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายไม่เชื่อว่า ประเทศไทยจะไม่เกิดรัฐประหารขึ้นอีกในอนาคต ดังนั้น การสร้างกระบวนการเรียนรู้ในชั้นเรียนที่สอดแทรกบทบาทพลเมืองภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตยจึงเป็นสิ่งทำทนายที่จะต้องปลูกฝังให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายได้ซึมซับตั้งแต่การเป็นเยาวชนเพื่อจะได้พัฒนาประเทศชาติต่อไปในอนาคต

สรุป

จากการวิจัยนี้ จะเห็นว่า ปัจจัย 6 ด้าน คือ ความรับผิดชอบต่อสังคมและส่วนรวม การเคารพสิทธิผู้อื่น การเคารพกติกา การเคารพความแตกต่างจะส่งผลทางบวก การเคารพหลักความเสมอภาคส่งผลในทางลบ โดยมีค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรในรูปคะแนนมาตรฐานเท่ากับ .288, .373, .282, .125 และ -.136 ตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ขณะที่ความรับผิดชอบตนเองและพึ่งตนเองได้ ไม่ส่งผลต่อบทบาทพลเมืองภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตยของนักเรียนชั้น

มัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดลำพูน สำหรับแนวทางการสร้างการรับรู้ บทบาทพลเมืองภายใต้การปกครอง ระบอบประชาธิปไตยของนักเรียน รัฐบาลควรกำหนดให้โรงเรียนมุ่งเน้น การเรียนการสอนและจัดกิจกรรมการ เรียนรู้เพื่อสร้างการรับรู้ในบทบาท ความเป็นพลเมืองภายใต้การปกครอง ระบอบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง

โดยเฉพาะในด้านความรับผิดชอบ ตนเองและพึ่งตนเองได้ที่ต้องเพิ่มความ เข้มข้นโดยเปิดโอกาสให้สามารถแสดง บทบาททางความคิดทั้งในครอบครัว โรงเรียน และชุมชน และสถานที่ต่างๆ อย่างเป็นอิสระโดยไม่ปิดกั้น จะทำให้ การพัฒนาบทบาทความเป็นพลเมือง ของประเทศเป็นไปอย่างมีระบบ ต่อเนื่องและยั่งยืนต่อไปในอนาคต

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2561). *การศึกษาความเป็นพลเมืองของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดกระทรวง ศึกษาธิการ*. กรุงเทพมหานคร: สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- ประภาพร สีหา. (2560). ความขัดแย้งทางการเมืองกับรัฐประหารปี พ.ศ. 2557. *วารสารรัฐศาสตร์ปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*. 4 (2), 145-166.
- ปรัชญา ชุ่มนาเสียว. (2559). *สมรรถนะหลักของพลเมืองไทยภายใต้ระบอบ ประชาธิปไตย*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ปริญญา เทวานฤมิตรกุล. (2555). *การศึกษาเพื่อสร้างพลเมือง*. กรุงเทพมหานคร: นาน มีบุ๊คส์พับลิเคชั่น.
- พรภิรมณ์ ศรีทองคำ และวัลลภ รัฐฉัตรานนท์. (2558). ทิศนคติทางการเมืองแบบ ประชาธิปไตยของประชาชนในตำบลบ้านช้าง อำเภอสองพี่น้อง จังหวัด สุพรรณบุรี. *วารสารรัฐศาสตร์ปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*. 2 (2), 32-44.
- พระครูปลัดวัชรพงษ์ วชิรปัญญา. (2561). ประชาธิปไตยกับกระบวนการมีส่วนร่วม ทางการเมืองของภาคประชาสังคม. *วารสาร มจร. นครน่านปริทรรศน์*. 2 (1), 105-120.
- พิสิษฐ์ วงศ์รัตน์ศิลป์. (2560). ความคิดเห็นของประชาชนในการปกครองระบอบ ประชาธิปไตยในเขตอำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี. *วารสารดุสิตบัณฑิต ทางสังคมศาสตร์*, 7 (1), 190-202.

- รสสุคนธ์ มกรมณี. (2556). พฤติกรรมความเป็นพลเมืองของเยาวชนในมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา. *วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา*. 5 (1), 74-84.
- ลิขิต อีระเวคิน. (2553). *การเมืองการปกครองของไทย*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วินิจ ผาเจริญ. (2561). คุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีในสังคมประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยแม่โจ้. *วารสารศึกษาศาสตร์ มมร คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย*. 6 (1), 148-161.
- สุวิทย์ เมษินทรีย์. (2556). *โลกเปลี่ยน ไทยปรับ*. กรุงเทพมหานคร: กรุงเทพฯธุรกิจ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2561). *นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2562*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 35. (ม.ป.ป.). *15 โรงเรียน จังหวัดลำพูน*. สืบค้นเมื่อ 30 ธันวาคม 2562, จาก <http://www.secondary35.go.th/15-โรงเรียน-จังหวัดลำพูน/>
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2555). *พลเมืองในระบอบประชาธิปไตย*. กรุงเทพมหานคร: สำนักการพิมพ์สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2557). *Civic Education พลังเยาวชน พลังพลเมือง: การจัดการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- อัจฉรา อยุทศิริกุล. (2561). *การศึกษาคุณลักษณะความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตยของนักเรียนมัธยมศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศิลปากร.